

Predkladacia správa

Materiál bol prerokovaný vládou Slovenskej republiky a schválený uznesením č. 82 z 1. februára 2006.

Dohovor UNESCO na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva (ďalej len „dohovor“) bol prijatý rezolúciou č. 32 dňa 17. októbra 2003 na 32. zasadnutí Generálnej konferencie UNESCO.

Jeho prijatiu predchádzalo niekoľkoročné úsilie členských krajín UNESCO a ich vládnych expertov za podpory generálneho riaditeľa UNESCO pokračovať v analyzovaní medzinárodných právnych noriem platných v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva a identifikovať tie oblasti, v ktorých sa pociťoval deficit právnej ochrany. Generálna konferencia UNESCO v roku 2002 vo svojej rezolúcii 31 C/30 konštatovala naliehavú potrebu náležitej ochrany nehmotnej zložky kultúrneho dedičstva a zdôraznila, že UNESCO je jedinou organizáciou, ktorej mandát sa vzťahuje na ochranu všetkých aspektov kultúrneho dedičstva. V nadväznosti na to usúdila, že najvhodnejším prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa je medzinárodný dohovor v duchu Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva z roku 1972. Slovenská republika sa v rokoch 2001 až 2003 podieľala na príprave nového normatívneho dokumentu UNESCO zameraného na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva prostredníctvom odborného zastúpenia na prípravných expertných stretnutiach.

Cieľom dohovoru je vytvorenie takých podmienok na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva, ktoré prispejú k upevňovaniu povedomia o nehmotnom kultúrnom dedičstve ako trvalej súčasť svetového kultúrneho dedičstva, k podpore a rozvíjaniu rozmanitosti jeho prejavov, k hlbšiemu poznaniu zložiek nehmotného kultúrneho dedičstva spoločnstiev, skupín a jednotlivcov a k jeho rozvoju na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni. Dohovor v spojitosti s ďalšími významnými medzinárodnými právnymi nástrojmi, upravujúcimi oblasť ľudských, sociálnych, kultúrnych práv i hmotného kultúrneho a prírodného dedičstva prispieva k prehĺbovaniu tolerancie, vzájomnej úcty, solidarity a medzinárodnej pomoci medzi spoločnstvami, skupinami a jednotlivcami. Dohovor súčasne posilňuje inštitucionálne a finančné mechanizmy ochrany nehmotného kultúrneho dedičstva vytvorením Medzivládneho výboru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva a Fondu nehmotného kultúrneho dedičstva.

Ratifikácia dohovoru znamená zároveň prínos pre oblasť rozvoja znalostnej ekonomiky a rozvoj spoločnosti založenej na poznatkoch.

V právnom poriadku Slovenskej republiky upravujú oblasť ochrany nehmotného kultúrneho dedičstva tieto právne normy a dokumenty:

- Deklarácia Národnej rady SR o ochrane kultúrneho dedičstva - prijatá uznesením NR SR č. 1292 dňa 28. februára 2001 (Z. z. č. 91/2001),
- zákon č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti v znení zákona č. 416/2001 Z. z.,
- zákon Slovenskej národnej rady č. 4/1958 Zb. SNR o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách,
- zákon NR SR č. 270/1995 o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

a s ohľadom na priame prepojenie nehmotnej zložky kultúrneho dedičstva s prejavmi, artefaktmi a činnosťou spojenou s ochranou hmotného kultúrneho dedičstva i ďalšie zákony, najmä:

- zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu,
- zákon č. 115/1998 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty.

Ratifikovaním dohovoru sa Slovenská republika zaviazá plniť ustanovenia dohovoru a úlohy v nich definované, ktoré vyplývajú najmä z časti III. Ochrana nehmotného kultúrneho dedičstva na národnej úrovni, články 11 až 15. Súčasne sa zmluvné strany zavazujú najmenej každé dva roky uhrádzať do fondu, ktorý sa dohovorom ustanovuje, príspevok vo výške nepresahujúcej 1 % príspevku toho - ktorého štátu do riadneho rozpočtu UNESCO.

Možno konštatovať, že úlohy inštitucionálneho, administratívneho, finančného, vzdelávacieho, výskumno-dokumentačného, informačno-propagačného charakteru, ktoré je Slovenská republika v nadväznosti na vyššie uvedené články povinná plniť, sú rámcovo upravené príslušnými ustanoveniami zákonov č. 61/2000 Z. z. a č. 4/1958 Zb. SNR a nadväzujúcimi zákonmi.

Okrem rezortu kultúry, ktorý nesie priamu zodpovednosť za ochranu kultúrneho dedičstva, ktorého nehmotná zložka je jeho neoddeliteľnou súčasťou, nepriamo vstupujú do procesu ochrany nehmotného kultúrneho dedičstva i ďalšie inštitúcie so svojou právnou базou. Významný podiel na plnení úloh vedecko-výskumného charakteru vo vzťahu k ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva majú spoločensko-vedné ústavy Slovenskej akadémie vied, ďalej je potrebné uviesť sieť inštitúcií v pôsobnosti Ministerstva školstva SR, ktoré zabezpečujú vysokoškolské vzdelávanie v odboroch súvisiacich s nehmotným kultúrnym dedičstvom, sieť mimoškolských zariadení, archívy v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR, ako i sieť mimovládnych organizácií.

Vzhľadom na doteraz vykonané kroky v oblasti transformácie inštitúcií v oblasti kultúry, meniaci sa charakter a zameranie ich činnosti, ako aj zmeny súvisiace s definíciami pojmov a terminológiou používanou vo vzťahu k ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva v domácom právnom systéme na jednej strane a na medzinárodnej úrovni na druhej strane, bude potrebné pristúpiť k zosúladeniu zákonov č. 61/2000 Z. z. a č. 4/1958 Zb. SNR s ustanoveniami dohovoru, a to buď novelizovaním týchto právnych noriem alebo vypracovaním nového návrhu zákona o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva.

Dohovor v súlade so svojím čl. 34 vstúpi do všeobecnej platnosti tri mesiace po uložení tridsiatej listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo pristúpení. Do dnešného dňa uložilo svoje listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo pristúpení u depozitára, ktorým je generálny riaditeľ UNESCO, 28 členských štátov organizácie, t. j. v tomto čase dohovor ešte nie je platný.

Predkladaný dohovor je v zmysle článku 7 ods. 4 Ústavy SR medzinárodnou zmluvou, na ktorej vykonanie je potrebný zákon. Dohovor nie je medzinárodnou zmluvou, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, z čoho v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy SR vyplýva, že nejde o medzinárodnú zmluvu, ktorá má prednosť pred zákonmi, preto súčasťou materiálu nie je doložka prednosti pred zákonmi.

Dohovor je medzinárodnou zmluvou prezidentskej povahy, preto v súlade s článkom 86 písm. d) Ústavy SR podlieha vysloveniu súhlasu NR SR a ratifikácii prezidentom SR. Každý zmluvný štát môže v zmysle čl. 26 ods. 2 dohovoru vyhlásiť, že nebude viazaný ustanoveniami ods. 1 tohto článku. Slovenská republika neuplatní pri ratifikácii vyhlásenie k uvedenému čl. 26 ods. 1.

Po vyslovení súhlasu Národnou radou SR bude dohovor predložený na ratifikáciu prezidentovi SR. Dohovor nadobudne pre SR platnosť tri mesiace po uložení ratifikačnej listiny u depozitára dohovoru generálneho riaditeľa Organizácie Spojených národov pre

vzdelávanie, vedu a kultúru, a to v prípade, že dohovor už medzitým nadobudne všeobecnú platnosť. Po nadobudnutí platnosti pre SR bude publikovaný v Zbierke zákonov SR.

Predkladaný návrh zodpovedá záujmom zahraničnej politiky Slovenskej republiky. Je vypracovaný v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky a všeobecnými zásadami medzinárodného práva, ako aj záväzkami Slovenskej republiky vyplývajúcimi z iných medzinárodných dokumentov.

Vykonanie bežných formálnych úkonov súvisiacich s uzavretím predkladaného zmluvného dokumentu zabezpečí gestor v súčinnosti s ministerstvom zahraničných vecí a v súlade s platnými právnymi predpismi.